

MIKLÓS Katalin

Kézdivásárhely

1989. december 18. – 1990. május 23.

1989. december 22-ig Kézdivásárhelyen hét szekus vigyázta a rendet: Mureşan Aurel százados, a helyi Szekuritáté parancsnoka, Băjan Viorel százados, Paşcan Ioan főhadnagy, Laslău Traian főhadnagy, Stînga Valentin főhadnagy, Domokos Tibor törzsőrmester és Boroş Stelian törzsőrmester. Az utóbbi két személy a lehallgató központért felelt, ellenőrizték a vállalatokat, intézményeket, valamint a környező tíz községért is ők feleltek. A rendszert segítette egy jól kiképzett besúgóhálózat, illetve nagyon sok kollaboráns.

1989. december 18–20.

Az ipari egységeknél feszült a légkör, a fő beszédtema a temesvári vérfürdő. Az eseményekről Kézdivásárhely lakosai a Szabad Európa Rádióból, vagy Amerika Hangja híreiből értesülhettek, a véres megtorlásokról úgyszintén. A gyárakat szekusok, pártaktivisták és civil ruhás milicisták látogatják meg, vigyázva a törvényes rendre. (Dévai Iochom István: *Kisért a múlt Székelyföldön.* 1999.)

1989. december 21.

Nicolae Ceauşescu utasítására párttitkárok, vállalatvezetők, szakszervezeti elnökök, KISZ-titkárok, élmunkások ülésén elítélik a temesvári forradalmat, huligán, fasiszta, reakciós, imperialista körök által szított zavargásnak minősítik.

1989. december 21.

19 órakor a kézdivásárhelyi pártbizottság gyűléstermében összehívják a város területén lévő jelentősebb intézmények igazgatóit, párttitkárait Vlad Gizella részvételével, aki a megyei pártbizottság Kézdivásárhelyért felelős titkára. A gyűlésen felkéri az egybegyűlteket, hogy bármi

történjen is, akadályozzák meg a vérontást. Négy-öt aktivista is érkezett, akiket beosztanak a vállalatokhoz, az őrséget megduplázzák.

1989. december 22.

8 órakor a belügyminisztériumhoz tartozó egységek, a milícia is fegyverletételi parancsot kap, a fegyvereket a milícia raktárába helyezték el. Kézdivásárhelyen nem dörög el egyetlen fegyver sem.

Az eseményeknek két kulcsfigurája van Kézdivásárhelyen: Molnár Benedek és Boldizsár Béla.

Ezen a napon a gyárakban senki sem dolgozott, az emberek csoportokba gyülekezve beszélgettek a temesvári eseményekről. Molnár Benedek elvette a fekete zászlót a szigetelőgyárból és egyedül vonul a főtér irányába.

12 órakor a főtéren népgyűlést tartottak, összegyűlt a tömeg, a nép Ceaușescu-ellenes jelszavakat kiabált. Az akkori polgármester, Becsek László, szólni akart a tömeghez, de lehurrogták. Kibájták a városháza erkélyéről, a nép kérése az volt, hogy dobják ki az ablakon. Majd megkegyelmeznek neki, a hátsó udvaron kimenekítik. A propaganda titkárnőnek, Moldovan Florentinának is menekülnie kellett. A vonuló tömeg a könyvesbolt kirakatát bezúzza, a néhai diktátor könyveiből máglyát gyűjtanak.

A tömeg bezúdul a pártházba, kidobálja a keze ügyében talált tárgyakat, tévéket, bútorokat, Ceaușescu-képeket, könyveket, papírokat. Ezután következett a milícia épülete 13–14 óra között, ahol benyomják a nagykaput és ütlegelik a menekülőben talált milicistákat. A milícia épületét 400–500 ember rohamozza meg, feldúlják, majd felégetik. Kovászna megyében négy milicista székházat gyújtottak fel: Kézdivásárhelyen, Szentkatolnán, Ozsdolán és Baróton. 1989 decemberében a milícián 25 tiszt és altiszt, valamint 2 civil alkalmazott teljesített szolgálatot.

A hangadók kilétét csak találgatni lehet: később Kézdivásárhelyen úgy vélték, hogy irányított akció történt, a gyűjtogatás célja pedig az volt, hogy a besúgókra néző terhelő bizonyítékokat eltüntessék.

A forradalom ideiglenes központja a Városi Művelődési Ház, az erkélyre mikrofont és két hangszórót szereltek, Incze László múzeumigazgató, Fekete Vince költő, Ötvös Zoltán valamint egy román nő, akinek nevére egyetlen adatközlőnk sem emlékszik, annyit tudnak, hogy a szigetelőgyárban dolgozott, majd 1990 elején el is költözött a városból.

A tömeg egy csoportja elindul a MIC-Gros élelmiszerlerakat felé és kifosztja a lerakatot.

December 22-én a milícia épületének megrohamozásakor mindenki elmenekül az épületből, így Ioan Aurel Agache őrnagy is, aki előző éjszaka a milícia épületében szolgálatot teljesített. A milícia udvarán elkezdik verni, de Csesznek Olivér és Kratochwill László közbelépésére el tudott menekülni, a 39-es Udvarterén keresztül a főtérré érkezik, ahol a tömeg felismeri, így ismét menekül a szülészeti épületében lévő gyógyszerládába, ahonnan kiráncigálják és a járdán halára ütlegelik.

Dr. Kele Mihály nőgyógyász főorvos mentőért telefonált, felteszik a mentőre, de a tömeg megakadályozta a kocsit elmozdítását, leveszik és tovább ütlegelik, ismételt mentőhívás után immár dr. Kele Mihály és dr. Kelemen András főorvos együtt próbálják feltenni a mentőkocsiba. A tömeg megfenyegeti az orvosokat, kénytelenek visszavonulni, így december 22-én 15–16 óra között a 43 éves Aurel Agache őrnagy számtalan ütésbe és rúgásba belehal. A boncolóorvos szerint a halál oka agytáji-, koponya- és hasüregsérülés. A boncolásra december 28-án került sor dr. Crețu Adrian által. 1990. január elején temetik el szülőfalujában a Bákó megyei Podul Turculuiban. 1969-ben érkezett Kézdivásárhelyre, 1970-ben feleségül veszi a nyújtódi származású Kovács Ilonát, akitől gyerekeik is születtek. 1986 és 1989 között Barótra helyezik át milíciafőnöknek, mivel több jelentés érkezett ellene a pártbizottságnál és a megyei milicián. Ugyancsak 1989-ben helyezik vissza Kézdivásárhelyre. 1989. december 22-én és 23-án házukat ismeretlen tettesek feldúlták, főképp cigányok, és a berendezés java részét széthordták. A kisvárosi legenda szerint a milicista lakásában a függönykarikák is aranyból voltak, ennek a történetnek az lehet a háttere, hogy az őrnagy hírhedt volt a nemesfém iránti rajongásáról, amit ő „metal galben”-ként emlegetett. Természetesen szó sincs arról, hogy a függönytartó karikák aranyból lettek volna, viszont a lakást ennek ellenére teljesen feldúlták.

1989. december 23.

Megjelenik a *Székely Újság* első száma 5000 példányban, a második 15, a harmadik 25 ezer példányban kelt el. Alapítói: ifj. Deme László, Sántha Attila, Fekete Vince, Ambrus Ágnes, februártól csatlakozik Iochom István és Nemes Enikő. Grafikai szerkesztők: Vetró Bodoni Zsuzsánna és Vetró András. A szerkesztőség az ifjúsági klubban található, a lapot a Kézdivásárhelyi nyomdában adták ki.

1989. december 23.

Szombaton megalakult a Nemzeti Megmentési Front (NMF) 24 tagú városi bizottsága. A város élére Vincze Benjamin csavargári almérnököt választják. A bizottság a rendőrségi munka újjászervezésére Benkő András nyugalmazott alezredest jelölte ki. A megalakult NMF vezetésébe Incze László múzeumvezető, ifj. Arany Álmos, Baka Mátyás tanár, Beke Ernő beszerző, Benkő András ny. alezredes, Bercu Ioan akkori ortodox pópa, Butoi Adrian tűzoltóparancsnok, dr. Boga Olivér, Bokor Zoltán, ifj. Deme László, ifj. György Domokos, Fülöp Jenő, Imreh István ügyvéd, István Sándor fafaragó, Konrádi Csaba, Kovács Attila, Nagy Imre főesperes, Nagy Babos Tamás tanár, Pupăză Ioan, Tubák Ervin, dr. Tódor Emil, Tóth B. László és Szentgyörgyi Zsombor tiszteletes került be. (*Székelly Újság*. 1989. december 23. 1. sz.)

1989. december 23.

Megalakult a Demokratikus Ifjúsági Szövetség (későbbi MADISZ), a Romániai Magyarok Demokrata Fórumának ifjúsági szervezete, mely megfogalmazza célkitűzéseit és állást foglal az NMF határozatai mellett. Ideiglenes működési székhelye az ifjúsági klub. A határozatok között szerepelt: szövetségvállalás minden demokratikus szervezettel, képviselni a magyar nemzetiségi fiatalokat alkotmányos jogaik megvédésében, kizárni a sovinszta, nacionalista megnyilvánulásokat, képviselőt állítanak az NMF-be, indulni a választásokon, illetve a fiatalok kulturális és szórakozási igényeinek kiteljesítése. Alapítói: Kovács Attila, ifj. Arany Álmos és Nagy Tamás. (*Székelly Újság*. 1989. december 30. 2. sz.)

1989. december 23.

A Művelődési Ház központjából irányították a munkásőrséget, rengeteg önkéntes jelentkező részvételével. A város öt bejáratánál ellenőrizték a gépkocsikat, puskákat, késeket helyeztek el a központban védekezésképpen a terroristák ellen. Január 10-ig tartott a terrorista láz, valamint a szolgálati őrség Kézdivásárhelyen.

1989. december 23.

Megalakult a Romániai Magyar Demokrata Fórum kézdivásárhelyi fiókja, jelentkezőket várnak a Csavargyár épületében – tartalmazza egy felhívás. (*Székely Újság*. 1989. december 30. 2. sz.)

1989. december 23.

Dr. Jakab Antal megyepüspök felhívását közli a *Székely Újság* első száma, nyugalomra int és szívbeli megbocsátásra. Papjainkhoz, híveinkhez. (*Székely Újság*. 1989. december 23. 1. sz.)

1989. december 23.

December 23–25. között az elmenekült, illetve bujdosó, megvert kézdivásárhelyi milicistákat a berecki egységhez menekítették.

1989. december 25.

A DISZ gyűlésén 250 fiatal jelenik meg, tíztagú ideiglenes bizottságot választottak. Decemberben a DISZ képviselte a legszervezettebb politikai erőt. A Szervezet felvállalta az érdekképviselést, immár MADISZ néven. (*Székely Újság*. 1990. jan. 6. 3. sz.)

1989. december 26.

Kovácsnán is megalakul a Romániai Magyar Demokrata Ifjak Szövetsége.

1989. december 29.

A MADISZ tagjai találkoznak David Campanale-lel, az angol Liberális Demokrata Párt képviselőjével, valamint Németh Zsolttal és dr. Szabó Miklós FIDESZ-képviselővel.

December 29-én átadják a Tapolcai Demokratikus Fórum segélyszállítmányát a katolikus egyháznak, Gellért Attila és Gellért Mihály részvételével.

1989. december 30.

Az NMF közli rendeleteit a lakossággal, a fegyverekre, magnószalagokra vonatkozó átadás felhívását, valamint az NMF átállt a forradalom oldalára, és részt vesz a rend, fegyelem, közbiztonság megszervezésében. (*Székely Újság*. 1989. dec. 30. 2. sz.)

1989. december 30.

A DISZ felhívást intéz a fiatalokhoz: Az 1990. májusi szabad választásokig az NMF határozatait kívánja követni. (*Székely Újság*. 1989. dec. 30. 2. sz.)

1989. december végén

Megalakul a Romániai Magyar Demokrata Szövetség kézdivásárhelyi szervezete, mint a romániai magyarság nemzetiségi, érdekvédelmi és közképviselői szervezete. A felhívás értelmében tagja lehet bárki. Székhelye a Városháza. Az elnöke Szóts Csaba Ubul, aki később polgármesterként is tevékenykedett. (*Székely Újság*. 1989. dec. 30. 2. sz.)

1989. december 31.

Újra megalakul a Hobby Cserebere Klub, célja a kézdivásárhelyi és környékbéli gyűjtők összefogása. Alapítója Beke Ernő. (*Székely Újság*. 1989. dec. 30. 2. sz.)

1989. december 31.

Megjelenik az első MADISZ-közlemény, melyben kifejtik eszméiket és törekvéseiket: egy országos ifjúsági hálózat létrehozása, melyben minden egyes tagszervezet autonómiát élvezne, Kézdivásárhelyen szeretnék megszervezni az országos ifjúsági találkozót. Kiadnak egy közös nyilatkozatot a magyarországi FIDESZ-szel, valamint a nagy-britanniai Liberális Demokrata Párttal. A közlemény szorgalmazza a vasfüggöny maradványainak felszámolását, piacgazdaságon és parlamentáris demokrácián alapuló társadalmak kialakítását, vallási és nemzetiségi jogok biztosítását, a Nyugat hozzájárulását Közép-Kelet Európa demokratikus átmenetéhez. Kapcsolatot létesítettek a csehszlovákiai Magyar Diákszövetséggel, valamint dolgoznak svájci és amerikai kapcsolatok kiépítésén is. (Ki kell ejtenünk: antikommunizmus. *Székely Újság*. 1990. január 6. 3. sz.)

1990. január 2.

Kézdivásárhelyre érkezett a Magyar Máltai Szeretetszolgálat gyógyszer, élelmiszer, egészségügyi felszereléseket tartalmazó segélyszállítmánya, a küldöttséget Erdőssy István vezette. Január 2-án a hollandiai Hattem kisvárosból két teherautónyi segély érkezett a református egyházhoz.

1990. január 3.

Békéscsaba segélyszállítmányát Vardai Sándor, Mozán László és Varjú Ferenc vitte Kézdivásárhelyre. Ugyancsak ezen a napon érkezett a bécsi Karitas nagymennyiségű élelmiszer- és gyógyszer-csomagja, a hollandiai Almelo városból négy teherautó gyógyszer, élelmiszer és ruhanemű a katolikus egyháznak. (*Székely Újság*. 1990. január 6. 3. sz.)

1990. január 5–7.

Sor került a MADISZ szervezésében az országos magyar ifjúsági tanácskozásra. A helyi MADISZ-nak ekkorra 480 tagja van. Jelmondatuk: „Nem akarunk második KISZ lenni!” A találkozón részt vettek Bukarest, Marosvásárhely, Nagyvárad, Csíkszereda, Sepsiszentgyörgy küldöttei, illetve más városok fiataljai, akiknek még nem sikerült önálló szervezetet kialakítani. A felhívás a marosvásárhelyi és kolozsvári rádió révén volt népszerűsítve a fiatalok körében. Kidolgozzák az alapszabályzatot, melyben minden szervezet autonómiát élvez. Koordináló központként Kolozsvárt jelölték meg. Ugyanakkor megfogalmazzák a *Kiáltványt*, mely tartalmazza a MADISZ és az RMDSZ viszonyának leírását: mellérendeltségi viszony a két szervezet között, önállóan és egymástól párhuzamosan, úgy, hogy a MADISZ azonnali közösséget vállal az RMDSZ nemzetiségi, érdekvédelmi törekvéseivel. A MADISZ *Kiáltványát* a *Székely Újság* 1990. január 6-án megjelent számában közli.

1990. január 5.

Interjú készült a MADISZ vezetőivel, Kovács Attilával, Nagy Tamással és ifj. Arany Álmossal, melyben hangsúlyozzák az RMDSZ-szel való együttműködést. Szerintük a szervezetnek szüksége van egy radikális társszervezetre, mivel kompromittált emberek is belépnek a szövetségbe. (Ki kell ejtenünk: antikommunizmus. *Székely Újság*. 1990. január 6.)

1990. január 6.

Felhívás jelenik meg a *Székely Újságban* *Miért kell belépni a Romániai Magyar Demokratikus Szövetségbe?* címmel. Kézdivásárhelyen nagyon sokan nem akarnak részt venni politikai pártokban, („elég volt a pártokból”) január 6-ig csak 10-15-en gyűlnek össze az RMDSZ-nél.

Érvelésként leszögezik, hogy a szövetség nem politikai párt, hanem a romániai magyarság érdekvédelmi szervezete. (*Székelly Újság*. 1990. január 6.)

A *Székelly Újság* január 6-i számában Balázs György plébános a lap kérésére kifejtette az egyház állásfoglalását, miszerint támogatja a Magyar Demokrata Szövetséget, kéri nemzetiségi jogait. Magyarként élni és megmaradni, a hívek nemzeti öntudatra ébresztését, a nacionalizmus sovinizmus elkerülésével a kultúra, vallás, anyanyelv, művészet megőrzésével kíván állást foglalni a római katolikus egyház. Bajcsi Ákos, a csernátoni termelőszövetkezet elnöke a mezőgazdaság helyzetét nem az agrárforradalomban, hanem a tudomány vívmányainak alkalmazásában látja. Szükségesnek tartja a gazdasági gondolkodás elsajátítását, a kereslet-kínálat alapú piac kialakítását. (Ne legyünk bólogató Szent Jánosok. *Székelly Újság*. 1990. január 6.)

1990. január 7.

Az RMDSZ helyi bizottsága kidolgozta programtervezetét.

1990. január 8.

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség a Városi Művelődési Házban tartott tanácskozást, melyen ismertetik, megvitatják és kiegészítik a jogi, gazdasági, oktatásügyi, közművelődési, szociális-egészségügyi kérdésekre vonatkozó programtervezetet Kézdivásárhely és környékére, azaz Felső-Háromszékre vonatkozóan. A tanácskozáson 300 munkás vesz részt. A tanácskozás ideiglenes 31 tagú intéző bizottságot választott, melyből hat tag a MADISZ képviselője. A választott öttagú vezetőség a következő személyekből áll: elnök dr. Szabó Zoltán nyugdíjas orvos, alelnök Szóts Csaba Ubul nyugdíjas mérnök, titkár Égető Éva kémikus, tagok: Incze László muzeológus, Sántha Attila tanár. (Közlemény. *Székelly Újság*. 1990. január 6., január 13., január 20.)

1990. január 9.

A Nemzeti Megmentési Front Városi Bizottsága megválasztja a város új, ideiglenes adminisztratív vezetőségét, mely az áprilisi választásokig végrehajtó szervként alárendelődik az NMF Városi Bizottságának. A város új polgármestere Bokor Zoltán (öt évig a Néptanács

alelnöke volt), titkára: Zátyi András, pénzügyi felelős: Antal Árpád, városrendezés: Gáll Zoltán, városgazdálkodás: Tóth István. (*Székely Újság*. 1990. január 13.)

1990. január 10.

A Gelencén tartott gyűlésen 300 résztvevő jelenlétében az ideiglenes NMF bizottságának elnökévé Pakó Gábort, polgármesterré Kovács Zoltánt választják meg. Azonban Lukács Margit panaszlevele szerint csak meghívóval lehetett részt venni a választásokon, Szakács Tibor titkár tagadja az állítást. (*Székely Újság*. 1990. január 13.)

1990. január 11.

Sor került a Vegyeskereskedelmi Vállalat közgyűlésére, melyen megválasztották az NMF helyi bizottságát, megalakult a Kereskedők Szabad Demokratikus Szakszervezete, az itt elhangzó javaslatok: szüntessenek meg a fortyogófürdői komplexumnál bizonyos beosztásokat, mint pl. a beruházási felelős. Megnyíltak a szeparék a Fortyogófürdőn, ahová azelőtt csak főnökök, aktivisták és milicisták számára volt bejárás. (*Székely Újság*. 1990. január 13.)

1990. január 12.

Megtartják Szentkatolnán a Nemzeti Megmentési Front alakuló ülését, 17 tagú bizottságot választottak. Az NMF ideiglenes bizottság elnöke: Kocsis Zoltán, alelnöke: Hencs József és Deme Dénes, titkára Jakab Jolán, az ideiglenes polgármester Nyáguly Sándor. Kocsis Jenő volt polgármestert önkényesen jelölte ki decemberben a régi rendszer, így a januárban tartott választások demokratikusan történtek. (Kocsis Úr, magát ki választotta meg? *Székely Újság*. 1990. január 13.)

1990. január 13.

A *Székely Újság* interjút közölt Lévai Attila századossal, a rendőrség új parancsnokával, akit Sepsiszentgyörgyről helyeztek Kézdivásárhelyre. Az interjúban közzétette, hogy azok maradnak a rendőrségen a régiek közül, akiknek az NMF bizalmat szavazott, a volt szekusoknak nincs mit keresniük. Pár fegyver és lőszer még nem került vissza a rendőrséghez, ezért arra kéri a lakosságot, hogy szolgáltatassák vissza azokat. Ugyanezen az állásponton volt Bokor Zoltán

polgármester is. További interjúk készültek David Campanale brit liberális politikussal, melyben biztosította a MADISZ találkozón résztvevőket a Nyugat rokonszenvéről, felhívja a figyelmet, hogy a radikális cselekvés, a megfontoltság álarca rejtheti a régi világ átmentését. Németh Zsolt FIDESZ-képviselő a morális politizálás megtanulására biztatott, a magyarság jövőjét abban látta, hogy milyen teret adnak a nemzetiségeknek a központi szervek.

1990. január 16.

Újraindul a Művelődési Ház kistermében a *Szabadegyetem* előadássorozat. Fábián Ernő tanár előadásának címe: *Kisebbségi kérdés a demokráciában.*

1990. január 17.

Újraindul az intenzív német nyelvtanfolyam az Ifjúsági Klubban.

1990. január 17.

Január 17-ei közleményében az NMF a lakosság tudomására hozza: Románia jövőbeni államformája a köztársaság lesz, az állam élén a köztársasági elnök áll, mely biztosítja az állampolgárok számára az egyenlő szavazati és képviseleti jogot, beleértve a nemzeti kisebbségeket is. (*Székely Újság.* 1990. január 20.)

1990. január 18.

Újraindul a Boér Géza Irodalmi Kör a Művelődési Ház kistermében.

1990. január 20.

Január 13-ai beszélgetést közölnék Szentgyörgyi Zsombor lelkésszel: *Üzentek, hogy szóljak a néphez.* Megalakult a Református Egyházközösség segélyszolgálat, begyűjtik a használt ruhákat, illetve szétosztják a segélyeket. (*Székely Újság.* 1990. január 20.)

1990. január 20.

Haralyban 120, Gelencén 560 tagja van az RMDSZ-nek.

1990. január 20–21.

Nagyváradon ifjúsági találkozót tartanak. Hat kézdivásárhelyi fiatal vesz részt, a cél egy radikális program kidolgozása, mely önálló vonalat képviselne a politikában, az RMDSZ-szel való együttműködést csak addig szorgalmazná, amíg az érdekeik megegyeznek. (*Székely Újság*. 1990. január 27.)

1990. január 21.

Csernátonban újjáalakul a Bod Péter Közművelődési Egyesület, elnöke Haszmann Pál nyugalmazott tanár.

1990. január 22.

A 3-as számú Ipari Líceum felvette Nagy Mózes nevét.

1990. január 23.

Február 12-ig utcák szerint összeállított névsorral zajlott a segélycsomagok szétosztása.

1990. január 26.

Héjja Dezső, két oldalas nyilatkozatot adott le Oprea ezredesnek, annak kérésére. Héjja az ún. Agache-ügy kapcsán vált ismertté, ugyanis a város főterén meglincselt őrnagy fia, Agache Aurel Dionisie szerint ő volt az egyike azoknak a személyeknek, akik apját halálra verték. Ennek az ügynek a kapcsán 1991 őszéig folynak a kihallgatások, nyomozás, kiszivárogozik a hír, hogy keresik a lincselőket, 1991. november 26-án őrizetbe veszik Héjja Dezsőt, a cukrászlaboratórium volt igazgatóját, 29-én Orbán Daniella Kamilla francia–angol szakos tanárnőt, december 4-én Paizs Ottó fodrászt, majd 30 napos vizsgálati fogság után szabadon engedik őket. Kezdetét veszi a kirakatper. (Dévai Iochom István: *Kísért a múlt Székelyföldön*. 1999.)

1990. január 30.

A *Szabadegyetem* újabb előadására kerül sor, címe: *Vásárhely a hegyszorosok kapuvárosa*, dr. Binder Pál előadásában.

1990. január folyamán

Az iskolák helyzete Kézdivásárhelyen a három nappali líceum esetében: 1-es Ipari Líceum, 2-es Ipari Líceum, Mezőgazdasági Líceum, nemzetiségi megoszlás szerint a következő volt: a IX. osztályokban 239 magyar és 46 román, X. osztályban 269 magyar 56 román, XI. osztályban 190 magyar, 23 román, XII. osztályban 156 magyar és 36 román nemzetiségű fiatal tanult. Az esti tagozatokban 6/1, illetve 4/1 a magyar és román nemzetiségű tanulók aránya. Elkezdődött a magyar tagozatra való átiratkozás, a történelem, földrajz és társadalomtudományok tanítása román nyelven folyt. Számos román anyanyelvű pedagógus távozik a Kovászna megyei tanügyből, állításuk szerint azért, mert tartanak a magyar nacionalistáktól. (*Székelly Újság*. 1990. jan. 27.)

1990. január folyamán

Fábián Károly sepsiszentgyörgyi nyomozó ügyész és Oprea Ioan alezredes többször Kézdivásárhelyre látogatnak, több személyt is kihallgatnak Agache őrnagy halálának körülményei kivizsgálása céljából. Felkeresik Vincze Benjamint, az NMF elnökét és Bokor Zoltán polgármestert szintén ez ügyben.

1990. január folyamán

A hónap folyamán a Polgármesteri Hivatal tájékoztatása szerint 35 tagú csoport ellenőrzi a kereskedelmi hálózatot, a lakosság jó ellátását. Januárban létezik a jegyrendszer, a fejadag: 1,5 kg hús, 0,75 kg felvágott, 400 g vaj, 500 g sajt vagy túró, 500 g liszt, 5 db tojás, 250 g narancs. (*Székelly Újság*. 1990. jan. 27.)

1990. február 3.

Felhívás jelenik meg a *Székelly Újság*ban azokhoz, akik nem akarnak egy pártba se belépni, tömörüljenek a Pártonkívüliek Demokratikus Pártjába.

1990. február 3.

Gavril Ardelean ezredes (a megyei rendőrség főnöke 1984 és 1992 között) nyilatkozik a *Háromszék* napilapban a meglincselt Agache Aurel őrnagyról, miszerint érkeztek feljelentések

Barótról is és Kézdivásárhelyről is a néhai túlkapásai ellen, viszont nem állt ki senki a feljelentések mellett, így nem tudott vádiratot összeállítani. (*Székely Újság*. 1990. febr. 3.)

1990. február 3.

Cseh Örs csavargári munkás panaszt tesz *Nem tetszik* címmel, miszerint régi rendőrök átmentették magukat az újjászerveződő rendszerbe, illetve hogy a politikai pártok szegényes programmal próbálnak működni. (*Székely Újság*. 1990. febr. 3.)

1990. február 6.

A kézdivásárhelyi Művelődési Ház színpadán Krizsovanszky Szidónia és Hana László bemutatták verses-dalos műsorukat, címe: *Fényleni érted akartam*. A Művelődési Ház kistermében január 16-án újtára indított *Szabadegyetem* előadássorozat keretén belül előadást tartott Bitay Ödön és Lányi Szabolcs *A kisebbségi politika aktuális kérdései* címmel.

1990. február 8.

A bukaresti törvényszéken hivatalosan bejegyzik a Szabad Cigányok Demokratikus Pártját, az 1990/28. szám alatt. Célkitűzéseik: a cigányság anyagi és kulturális felemelése, a cigányság helyben maradása, lakás és beiskolázási problémák megoldása. Alelnöke a sepsiszentgyörgyi ifj. Dima Dániel, aki Kézdivásárhelyen is próbálkozott egy fiókszervezet létrehozásával, viszont nem járt sikerrel.

1990. február 9.

Az RMDSZ háromszéki szervezete Sepsiszentgyörgyön megválasztotta a végleges 25 tagú vezetőséget. Kézdivásárhelyről részt vettek: Szóts Csaba, Égető Éva, Incze László, és Tóth B. László. (*Székely Újság*. 1990. febr. 24.)

1990. február 9.

Torján megalakult az Apor Péter Művelődési Egyesület, elnöke Székely Katalin, alelnöke Coroi Artúr. Csoboth Emil József javaslatára megalakult a Boér Géza Irodalmi Kör is ezzel egyidőben.

1990. február 9–10.

A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Kézdivásárhelyen vendégszerepelt. Előadták Székely János *Irgalmas hazugság* című drámáját cenzúrázatlanul. A forradalom után ez volt Kézdivásárhelyen az első színházi előadás.

1990. február 10.

Néma tüntetésre került sor a főtéren, a résztvevők gyertyával és könyvvel a kezükben hívták fel a figyelmet az anyanyelv szabad használatára, az anyanyelven való tanulás és tanítás fontosságára és a demokratikus államban elengedhetetlen jogegyenlőségre. (*Székely Újság*. 1990. febr. 17.)

1990. február 14.

Létrejön a Földi István nevet viselő Közművelődésügyi Egyesület.

1990. február 19.

Kézdivásárhelyen vendégszerepelt az Egri Szintársulat két tagja, Sütő András esszéregényéből és Kányádi Sándor verseiből mutattak be összeállítást.

1990. február 20.

Kézdivásárhelyről küldöttség látogat Szentendrére, szentesítik a két testvérváros közötti viszonyt. A viszontlátogatásra március 13-án került sor.

1990. február 21.

Az RMDSZ kézdivásárhelyi szervezete 5700 tagot számlál.

1990. február 23.

A Gyerekotthonban megtartják az első nyilvános hittanórát.

1990. február 24.

Sepsiszentgyörgyön sor kerül az RMDSZ III. országos találkozására, február 27-én elfogadják a javaslatot, melynek értelmében Kézdivásárhely közvetlen kapcsolatot tartson fenn a környékhez tartozó falvak szervezeteivel. (*Székely Újság*. 1990. febr. 3.)

1990. március 1.

Az Irodalmi Kör keretében találkoztak a *Háromszék*, az *Európai Idő* és a *Székely Újság* szerkesztői, ahol Wilmann Walter kitér a szakmaiság fontosságára az újságírás berkeiben. (*Székely Újság*. 1990. márc. 10.)

1990. március 1.

Az RMDSZ meghívja a felső-háromszéki falvak szervezeteit. A tanácskozáson beszámolót tartanak a sepsiszentgyörgyi találkozóról. Megkezdik tevékenységüket az oktatásügyi, jogi- és gazdasági szakbizottságok.

1990. március 6.

Az RMDSZ megbeszélést tart a március 15-i ünnepség megszervezésével kapcsolatban.

1990. március 7.

Megalakult a Vatra Românească sepsiszentgyörgyi fiókja, melynek tagja volt a Kézdivásárhelyen élő Bercu Ioan ortodox pópa, aki később eltűnik a városból, majd március 29-én a *Cuvântul Nou*-ban megjelenik tiltakozó levele, miszerint nincs köze a Vatra Românească-hoz. (*Székely Újság*. 1990. márc. 10.)

1990. március 10.

Kézdivásárhelyen rendezvényt tartanak az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság helyi tagjai.

1990. március 10.

A *Székelly Újság* közli a testvérvárosokat: Mezöhegyes, Szentendre, Moyeuve Grand. [Megj.: az újság téves információt közölt, ez utóbbi, francia várossal nem volt testvértelepülési kapcsolat, mindössze küldöttségük érkezett segélyszállítmánnyal.]

1990. március 14.

A Fémipari Líceum felvette a Gábor Áron nevet, a Vetró András által készített portrét elhelyezik az előcsarnokban. (*Székelly Újság*. 1990. márc. 15.)

1990. március 14.

A 3-as számú általános iskola felveszi Turóczi Mózes nevét.

1990. március 14.

A MADISZ szervezésében a líceumok diákjai sztrájkjal támogatják a marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet diákjainak sztrájkját. (*Székelly Újság*. 1990. márc. 15.)

1990. március 14.

Megnyitják a március 15-i ünnep tiszteletére rendezett tárlatot a Céhtörténeti Múzeum kiállítótermében. Elsősorban helyi művészek állítanak ki: Vetró B. Zsuzsánna, Vetró András, Kosztánci Jenő, Kosztánci Katalin és Sárosi Csaba. (*Székelly Újság*. 1990. márc. 15.)

1990. március 15.

A főtéri március 15-i ünnepegeken előtérbe kerül Gábor Áron és Turóczi Mózes személyisége. Koszorúkat helyeznek el az ágyúöntő főtéri szobránál, az iskolák és gyárak felvonulnak.

1990. március 21.

Csatlakozik a város a sztrájkfelhíváshoz, de. 10 órakor 10 ezer ember a főtérre vonul a következő feliratú transzparenszekkel: Bolyai egyetemet! Anyanyelvű oktatást az óvodától az egyetemig! Magyaraként akarunk élni! Le a Vatraval! Éljen Sütő András! Beszédet mondott Incze László az RMDSZ nevében, Kovács Attila a MADISZ nevében és Bokor Zoltán polgármester. 11 órakor a

tömeg visszament dolgozni, a városból kivezető öt utat 11 és 13 óra között lezárták. (*Székelly Újság*. 1990. márc. 24.)

1990. március 21.

Az RMDSZ és a MADISZ Kovászna megyei szervezetei nyílt levelet fogalmaznak meg Ion Iliescu államfőnek, amelyben a marosvásárhelyi események ellen tiltakoznak.

1990. március 22.

Kovászna megye egész területén egész napos sztrájkot hirdetnek meg, követelik a marosvásárhelyi események helyes bemutatását, és a Vatra Românească törvényen kívül helyezését. (*Székelly Újság*. 1990. márc. 24.)

1990. március 24.

A Hobby Cserebere Klub közzéteszi a klub célkitűzéseit: nem politikai jellegű tevékenységet folytató szervezet, kulturális, melynek célja a gyűjtők összefogása, kiállítások szervezése, baráti kapcsolatok kialakítása. Bárki kérhet tagságot, Vetró András szobrászművész elkészítette a címerüket.

1990. március 24.

A *Székelly Újság* az egyetemi felvétellekkel kapcsolatos felhívást tettek közzé, melyben kéri a felvételizőket, egy adatlap kitöltésére és eljuttatására a *Korunk* szerkesztőségébe, előzetes számbavétel céljából. (*Székelly Újság*. 1990. márc. 24.)

1990. március 24.

A *Székelly Újság*ban *Gondolatrendőrség* című rovat indul. A rovatban közölt írásában Iochom István feltárja a Szekuritáté kézdivásárhelyi egysége titkos dokumentumainak néhány részét. (*Székelly Újság*. 1990. márc. 24.)

1990. március 29.

Megalakul a Vallásos Ifjak Szövetsége.

1990 márciusában

A fejadag a következő: 0,50 kg disznóhús, 1 kg marhahús, 1,5 kg fehérliszt, 1 kg puliszkaliszt, 1,5 kg cukor, 1 l olaj, 200 g vaj, 0,75 kg hentesáru, 15 db tojás, 0,40 kg sajt vagy túró.

1990. április 3.

A szatmárnémeti Északi Színház vendégszerepel a városban. Sütő András egy *Lócsiszar virágvasárnapja* című darabját mutatják be.

1990. április 5.

A Művelődési Ház kiállítótermében megnyílik Sárosi Csaba karikatúra tárlata, 37 gondolatrajzot tartalmaz, a régi rendszer gondolatait kívánja kifejezni Ceuschwitz címmel.

1990. április 21.

Megjelenik a *Székely Újságban* a *Mit akar az RMDSZ?* című felhívás. A gazdaságban a centralizálás felszámolását, a munkaközösségek demokratikus önszervezését, az oktatásban: az anyanyelvi oktatást az óvodától a tudományegyetemig, ugyanekkor a MADISZ megfogalmazza egyetértését az RMDSZ-szel, és támogatását a választási kampányban, Márton Árpád a MADISZ képviselőjeként indul az RMDSZ-listán a parlamenti választásokon. Jelszavuk: „Egységben a jövő!”

1990. április 21–22.

Sor kerül Nagyváradon az RMDSZ első kongresszusára, Kézdivásárhelyről részt vesznek: Incze László és Tóth B. László. Kovászna és Hargita megye küldöttsége kérvényezi a 15 tagú elnökség létszámának bővítését 19 főre. Ezt jóváhagyják. Incze László pozitívnak értékeli a kongresszust, győzelemnek, mert sikerült összefogni a romániai magyarság képviselőit.

1990. május 3.

Tökés László Kézdivásárhelyre látogatott. A vele készült interjút közölte a *Székely Újság* május 7-ei száma.

1990. május 4.

A *Székely Újság* közli az RMDSZ választási programját.

1990. május 7.

Kézdivásárhelyen fellépett a magyarországi Kaláka Együttes. (*Székely Újság*. 1990. máj. 26.)

1990. május 20.

A parlamenti választások eredménye Kovászna megyében: 76,67% RMDSZ, 17,52% NMF, 1,66 NLP, 1,72 Vlad Cășuneanu. Felső-Háromszékről Bajcsi Ákos (RMDSZ) jutott be képviselőként a törvényhozásba.

1990. május 23.

Megalakult a Felsőháromszéki Stephanie Kórház Alapítvány. Ideiglenes bizottságelnök dr. Boga Olivér.

1990. május folyamán

A Szabad Cigányok Demokrata Pártjának az országban 6000 tagja van.

Májusban a Bod Péter a következő tanévtől átalakul Pedagógiai Líceummá. Három tanító és óvónőképző IX. osztály fog indulni. (*Székely Újság*. 1990. máj. 19.)

A májusi ételmenü fejadag: 2 kg disznóhús, 0,75 kg hentesáru, 1 db vaj, 0,45 kg sajt vagy túró, 1 l olaj, 1 kg cukor, 1,5 kg fehér liszt, 1 kg puliszkaliszt.